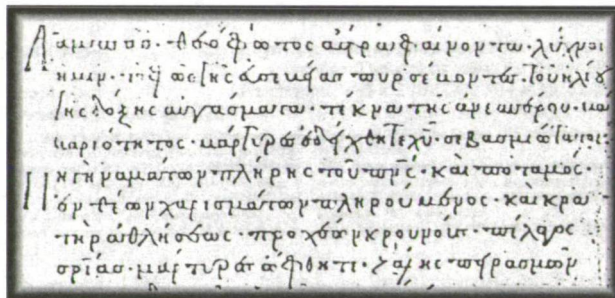

Plutarkhosz

1. Ἄτοπος ... καὶ ἀγεννὴς ὁ τῷ φόβῳ τῆς ἀποβολῆς τὴν κτῆσιν ὧν χρὴ προΐεμενος.

Ineptus est et ignavus homo, qui metu amittendi a parandis rebus necessariis abstineat.

**Döre, hitvány lelkű ember, aki annak a megszerzéséről is lemond,
amire szüksége van, mert fél, hogy egyszer majd elveszti.**

Sol. 7, 1.

2. Ἐχούσης γάρ τι τῆς ψυχῆς ἀγαπητικὸν ἐν ἑαυτῇ καὶ πεφυκυίας, ὥσπερ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι καὶ μνημονεύειν, οὕτω καὶ φιλεῖν ἐνδύεται τι τούτῳ καὶ προσφύεται τῶν ἐκτὸς οἷς οἰκεῖον οὐδέν ἐστι.

Quippe cum in animo insit quiddam, quod ad diligendum incitet, utque vis sentiendi, cogitandi, memorandique, ita etiam amandi in eo sit insita: fit ut qui nihil proprium habeant quod ament, iis aliquid externum se insinuet sibi quae eos devinciat.

Mivel az emberi lélekhez hozzátartozik a szeretet vágya; ugyanúgy beléoltotta a természet, mint az érzékelést, a gondolkodást vagy az emlékeztést, ezért akinek nincs családja, idegeneket halmoz el szeretetével

Sol. 7, 3.*

3. Δεῖ ... μήτε πενία πρὸς χρημάτων πεπαῦσθαι στέρησιν μήτε ἀφιλία πρὸς φίλων ἀποβολὴν μήτ' ἀπαιδία πρὸς τέκνων θάνατον, ἀλλὰ τῷ λογισμῷ πρὸς πάντα.

Non paupertate pecuniae, non solitudine amicorum, non coelibatu liberorum amissio effugienda est, sed contra haec omnia consilio animus obfirmandus.

Nem szegénységgel kell védekeznünk javaink pusztulása ellen; barátaink elvesztésétől nem óv meg, ha nem szerzünk barátot; a gyermekeink halálán érzett fájdalomtól nem úgy kell megszabadulnunk, hogy gyermektelenek maradunk, hanem úgy, hogy józan ésszel szembenézünk balsorsunkkal.

Sol. 7, 7.

4. Ὁ ... ζῶντος ἔτι καὶ κινδυνεύοντος ἐν τῷ βίῳ μακαρισμός, ὥσπερ ἀγωνιζομένου κήρυγμα καὶ στέφανος, ἔστιν ἀβέβαιος καὶ ἀκυρος.

Viventi adhuc et in discrimine versanti felicitas quae tribuitur, non magis certa atque rata est, quam si victoriam coronamque alicui adhuc decertanti adscribamus.

A még élő és a sors változásainak kitett ember boldogsága éppolyan bizonytalan és mulékony, mint a versenyzetőé, akinek győzelmét még nem hirdették ki, és nem nyerte még meg a győzelmi pálmát.

Sol. 27, 8.

5. Ἡ δ' εὐλάβεια καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἄριστον.

Optimum est cautionem adhibere, ac ne quid nimis.

Legjobb mindig az óvatosság és a végletek kerülése.

Cam. 6, 4.

6. Θυμῷ μάχεσθαι χαλεπὸν· ὃ γὰρ ἂν θέλῃ ψυχῆς ὠνεῖται.

Compescere iram difficile est, nam quod petit ipsa morte mercatur.

A haraggal nehéz perbe szállni, mert az az életet is odaveti azért, amit akar.

Cor. 22, 3.

7. Καὶ ... ἔππων ἀπειρηκότων ὑπὸ πόνου τροφαὶ καὶ κυνῶν οὐ σκυλακεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ γηροκομίαι τῷ χρηστῷ προσήκουσιν.

Mitis hominis est, equos confectos laboribus alere, itemque canum non catulos modo, sed et ipsos senio graves.

Jószívű emberhez az illik, hogy etesse a kivenhedt lovakat is, és kutyáit ne csak fiatal korukban, hanem vénségükben is gondozza.

Cat. Ma. 5, 4.

8. Οὐ ... ὥς ὑποδήμασιν ἢ σκεύεσι τοῖς ψυχὴν ἔχουσι χρηστέον κοπέντα καὶ κατατριβέντα ταῖς ὑπηρεσίαις ἀπορρίπτοῦντας.

Non ut calceis aut vasis utendum est rebus animatis, quae rupta vel attrita usu abiiciuntur.

Nem szabad élőlényekkel úgy bánnunk, akár valami elhasznált saruval vagy ócska edénnyel, amelyet, ha használat közben eltörik vagy elrongyolódik, elhajítunk.

Cat. Ma. 5, 8.*

9. Ἀνερρίφθω κύβος.

lacta esto alea.

Vessük el a kockát!

Caes. 32, 4.* (Uígy Pomp. 60, 2.)

* Lásd a Bibliográfia bevezető megjegyzéseit (173 o.)!

10. Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.

Veni, vidi, vici.

Jöttem, láttam, győztem.

Caes. 50, 3.*

11. Δεῖ τι καὶ παθεῖν μεγάλων ἐφιεμένους.

Magnas res affectantem aliquid perferre oportet.

Annak, aki nagy dolgokra tör, szenvednie kell.

Crass. 2, 6, 7.*

12. Πλεῖν ἀνάγκη, ζῆν οὐκ ἀνάγκη.

Navigandum est necessario, non necessario vivendum.

(Elterjedtebb latin változata: Navigare necesse est, vivere non est necesse.)

Hajózni kell, élni nem kell!

Pomp. 50, 2.*

13. Ἦν δ' ἄρα σπάνιον μὲν ἀνδρεία καὶ φρόνησις ἐν ἀνθρώποις, σπανιώτατον δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ὁ δίκαιος.

Erant sane fortitudo et prudentia apud homines rarae: rarissimum vero ex omnibus bonis, vir iustus.

A bátorság és bölcs belátás is ritka dolog az embereknél, de minden jó között legritkább az igazságos ember.

Flam. 11, 4.

14. Ὅ μὲν ... ἀπηκριβωμένος καὶ τελείως ἀγαθὸς οὐδ' ἂν ὅλως δόξης δέοιτο, πλὴν ὅση πάροδον ἐπὶ τὰς πράξεις καὶ διὰ τοῦ πιστεῦσθαι δίδωσι.

Qui omnibus numeris absolutus est bonus vir, ei gloria opus omnino non est, nisi quae ei fidem conciliet, aditumque ad res gerendas faciat.

A tökéletes és teljes jóságú ember egyáltalán nem szorul rá a dicsőségre, legfeljebb azért, mert ez teszi számára lehetővé, hogy a beléje vetett bizalom révén alkothasson.

Agis 2, 1.

15. Τὸ ... ἀντιτιμωρεῖσθαι τοῦ προαδικεῖν νόμῳ δικαιότερον ὡρίσθαι, φύσει γινόμενον ἀπὸ μιᾶς ἀσθενείας.

Quippe ulcisci se accepta iniuria iustius, quam iniuriam inferre videri, quod ita legibus sit constitutum, cum, si naturam spectes, ab eadem animi imbecillitate utrumque proficiscatur.

Bár a törvény szerint igazságosabb a megtorlás, mint a sértés, de a természet szerint mindkettő ugyanabból a gyengeségből fakad.

Dio. 47, 3.*

16. Ὁ σός, ὦ Βροῦτε, δαίμων κακός· ὅψε δέ με περὶ Φιλίππους.

Tuus sum, o Brute, malus genius, apud Philippos me videbis.

A rossz szellemed vagyok, Brutus. Találkozunk Philippinél.

Brut. 36, 2.

17. Φασὶν Ἕλληνες οἶνον καὶ ἀλήθειαν εἶναι.

Graeci ferunt in vino esse veritatem.

A görög mondás szerint borban az igazság.

Art. 15, 1.*

18. Λεῖα ... τις ἡ πορεία καὶ κατάντης ἐπὶ τὸ βουλούμενον. Βούλονται δὲ οἱ πλείστοι τὰ φαῦλα δι' ἀπειρίαν τῶν καλῶν καὶ ἄγνοιαν.

Levis et proclivis est via ad id quod volumus. Plerique autem ob ignorance et imperitiam rerum bonarum, pessima volunt.

Könnyű és sima az útja annak, amit akarunk, s a rosszat legtöbben azért akarják, mert nem ismerik és soha nem tapasztalták a jót.

Art. 28, 2.

19. Τὰ ... ἄλλα κοινὴν ἢ τύχην παρέχουσα πᾶσιν ἑαυτὴν ἐν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν ἀγαθῶν, τὸ, κὰν πατήσῃσιν, εὐλογιστεῖν πρὸς τὰ συντυγχάνοντα.

Fortunam quidem cum et alias omnibus communis sit, tantum tamen in bonos non posse, ut rebus adversis bene de eventis consultandi facultatem eis eripiat.

Minden ember egyformán a végzet akaratától függ, de egy dologtól nem fosztja meg a végzet a jóra való embert: ha elbukik, a sors esélyeivel szemben hasznát veheti józan eszének.

Oth. 13, 2.